

YTTRANDE

2021-04-13

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

U2021/00301

u.remissvar@regeringskansliet.se

Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan

Sveriges Ingenjörer begränsar sitt yttrande till de delar som gäller ämneslärare inom kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).

7 – Försöksverksamhet med kortare KPU

Vi gör inte anspråk på att besitta den sakkunskap som krävs för att bedöma omfattning av och innehåll i den kompletterande pedagogiska utbildningen, men vi vill mana till stor försiktighet när det gäller att skära ned eller helt eliminera enskilda inslag. Om vi ändå ska peka ut något som vi finner särskilt olyckligt, är det förslaget att begränsa omfattningen av den verksamhetsförlagda utbildningen till 20 hp.

Vad beträffar behovet av en kortare utbildning generellt, är vår uppfattning är att det avgörande inte i första hand är dess nuvarande omfattning i sig, utan snarare studentens försörjningsmöjligheter under studierna (se vidare nedan).

Det förekommer redan i dag att KPU bedrivs över ett kalenderår i förhöjd studietakt. Vi anser att den lösningen är att föredra för den som vill förkorta sina studier, även om den visat sig vara krävande för en del av studenterna.

7.4 – Studiefinansiering

Avsnittet berör endast grundlärardelen i försöksverksamheten. Vi anser att frågan förtjänar större uppmärksamhet och att den också berör befintlig KPU.

Även med det högre studiebidraget är det ekonomiska steget till undervisning fortfarande stort för personer mitt i yrkeslivet, som redan har studielån och omkostnader för familj och boende.

I sina uppföljningar av det högre bidraget anser sig CSN visserligen kunna konstatera att den rekryterande effekten av de högre studiebidraget har varit måttlig, och att ekonomin under studierna inte tycktes ha varit något större

bekymmer, eftersom bara 20–25 procent av de tillfrågade studenterna uppgav att de inte skulle ha börjat studera utan det högre bidraget.¹

Den stora – om än förståeliga – bristen med CSNs uppföljning är att den gäller bara dem som läser utbildningen. Den ger således inte något besked om hur många som upplever den faktiska nivån på studiebidraget som ett hinder redan för att *söka* utbildningen. Även UKÄ har konstaterat att ”studenternas försörjning under studietiden är ett nyckelproblem”.² Som vi indikerat ovan är vår bedömning att detta har större betydelse för beredskapen att ge sig i kast med den kompletterande pedagogiska utbildningen än längden i sig.

Argumentet var inte heller främmande för regeringen när utbildningsbidraget till personer med forskarexamen bestämdes till 25 000 kronor. ”Bidragets storlek bör vara på en sådan nivå att det blir en reell rekryteringsstimulans.”³ UKÄs uppföljning av särskild KPU för forskarexaminerade ger regeringen rätt. Utbildningsbidraget visade sig ha haft störst betydelse för beslutet att påbörja utbildningen – hela 91 procent ansåg att det var mycket avgörande.⁴

Enligt Skolverkets prognos är matematik det ämne som har det största framtida behovet av nyexaminerade lärare.⁵ Vidare har UKÄ i en analys visat att för examinativen av ämneslärare kan betydelsen av KPU vara lika stor som eller större än ordinarie lärarutbildning.⁶ I matematikämnet examinerades 2018/19 drygt 300, av vilka 140 kom från KPU och lika många från ordinarie utbildning. Högst var andelen i ämnet teknik, där 130 av totalt 160 examinerades via KPU, därefter följde biologi, fysik och kemi (drygt 100 examina vardera) med 56, 64 respektive 71 procent av de examinerade.

Så länge det råder brist på lärare i dessa ämnen är menar vi att det är motiverat att erbjuda högskoleutbildade ingenjörer och naturvetare ett finansiering på en betydligt högre nivå under den kompletterande utbildningen mot ämneslärarexamen. Vi föreslår därför att det utbildningsbidrag på 25 000 kronor per månad som gäller för disputerade som genomgår KPU utvidgas till att omfatta även dessa studenter.

¹ *Högre bidraget för kompletterande pedagogisk utbildning*, CSN, rapporterna 2018:8, 2019:6 samt 2020:7

² *Utvärdering av tre kompletterande pedagogiska utbildningar*, Rapport 2017:7, UKÄ

³ *Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen*, regeringens proposition 2015/16:142,

⁴ *Utvärdering av särskild KPU för personer med forskarexamen*, Rapport 2020:3, UKÄ.

⁵ *Lärarprognos 2019 – uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av forskollärare och olika lärarkategorier*, Skolverket, 2019.

⁶ *Nybörjare och examinerade på lärarutbildning: Ökat antal examinerade möter fortfarande inte behovet*, Statistik analys, UKÄ, 2020-03-17.

8 – Ändringar i befintlig KPU

Vi delar regeringens uppfattning att bedömningen av de sökandes ämneskunskaper har gjort det påfallande svårt att uppfylla behörighetskraven. Till detta kommer bristen på enhetlighet i bedömningarna mellan högskolorna. Medlemmar i Sveriges Ingenjörer har vittnat om att det kan gälla såväl matematik som ämnen som utgör kärnan i deras ingenjörsexamen. När ytterligare ämnesstudier har krävts och inte heller yrkeserfarenhet har tillmätts något värde, har ribban i vissa fall blivit oöverstiglig utbildning till lärare, dessutom i ämnen i vilka behovet är särskilt stort.

De förslag som lämnas i kapitel 8 är därför välkomna. Det gäller även förslaget i kapitel 7 om att förenkla bedömningen av behörigheterna i matematik och teknik genom att koppla dem till tidigare avlagda civil- eller högskoleingenjörsexamina. Vi kan däremot inte se att det är nödvändigt att knyta den delen av försöksverksamheten till den kortare utbildning som föreslås. Oavsett om den försöksverksamheten med den förkortade utbildningen genomförs, vill vi föreslå att den modellen prövas även vid antagningen till befintlig KPU. Det skulle samtidigt underlätta en utvärdering av denna del av försöket.

SVERIGES INGENJÖRER

Elisabeth Arbin
Avd.chef Politikutveckling och opinion

Olle Dahlberg
Utredare